

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

27 ליוני 2013

לכבוד

גב' אנט קליימן

הממונה על חופש המידע

משרד האוצר

בפקס: 02-5695347

בדואר: רח' קפלן 1, ירושלים

שלום רב,

הנדון: בקשה לפי חוק חופש המידע: קצבאות ילדים וקיום בסיסי - סכום ותחשיב

אנו פונים אליכם בבקשה לפי סעיף 7(א) לחוק חופש המידע התשנ"ח-1998 לשם קבלת מידע כמפורט להלן.

קצבת ילדים – סכום ותחשיב

1. בסעיף 1(2) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ח-1995 קבוע, כי גובה קצבת הילדים, למעט קצבה המשתלמת בעד הילד השני, השלישי והרביעי שבמניין ילדיו של הורה, היא 144 ₪.
2. במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2009 ו-2010, הוגדלו שיעורי קצבאות הילדים וכיום עומדת קצבת הילדים הבסיסית לילד שנולד לאחר שנת 2003 על 175 ₪, לילד הראשון והחמישי ואילך. בעבור הילד השני, השלישי והרביעי משתלמת תוספת של כ-50% מן הסכום הבסיסי.
3. בסעיף 56 להצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג 2013 מוצע תיקון לחוק הביטוח הלאומי, סעיף 1 על פיו גובה קצבת ילדים יהיה 140 ₪ לכל ילד.
על רקע זה נבקש לקבל לידינו מידע כדלקמן:
4. התחשיב שעמד בבסיס קביעת גובה קצבת הילדים עבור הילד הראשון והחמישי ואילך על סכום של 144 ₪
5. התחשיב שעמד בבסיס קביעת גובה קצבת הילדים עבור הילד הראשון והחמישי ואילך על סכום של 175 ₪.
6. התחשיב העומד בבסיס הכוונה לקבוע את גובה הקצבה על סכום של 140 ₪ לילד.

קיום בסיסי – סכום ותחשיב

7. הסכום הבסיסי שהמדינה קבעה לקיום של אדם יחיד (בשקלים).
8. הסכום הבסיסי שהמדינה קבעה לקיום של משפחה המונה שני תורים ושלושה ילדים (בשקלים).
9. הסכום הבסיסי שהמדינה קבעה לקיום של משפחה המונה חודה יחיד וילד אחד.
10. התחשיב שעומד בבסיס קביעת סכומים אלו.
11. רכיבי הסכומים האמורים (פירוט בשקלים לגבי כל רכיב).
12. מועד עריכת התחשיב האמור.
13. הגורמים המקצועיים שלקחו חלק בחלטה על גובה הסכום ורכיביו.
14. המידע העובדתי עליו התבססו גורמים אלה בעת קבלת החלטה.
15. מנגנון העדכון בנוגע לסכומים האמורים.
16. מנגנון הבוחן מעת לעת את התחשיב ורכיביו – הרכבו המקצועי, חבריו, מועדי בחינה עיתית.
17. היחס בין הסכומים האמורים לגובה קצבאות הקיום: גמלת הבטחת הכנסה, מזונות, קצבת נכות כללית, זקנה או שארים.

ככל שנדרש זמן לצורך מתן תשובה נבקש לקבל לידינו בראש ובראשונה את הנתונים המנויים בסעיפים 4-6 בנוגע לקצבת הילדים.

מצ"ב העתק אישור על תשלום אגרה בסך 100 ש"ח. היה ועלות הטיפול בבקשתנו גבוהה יותר, תידרש מאתנו הסכמה נפרדת להמשך הטיפול.

בברכה,

משכנת בנדל, עו"ד

מדינת ישראל
משרד האוצר
היחידה לפניות הציבור וחוק חופש המידע

ירושלים, ה' בתשרי התשע"ד
9 ספטמבר, 2013
מס' תיק - 37/2013

לכבוד
עו"ד משכית בנדל
האגודה לזכויות האזרח
רח' נחלת בנימין 75
תל אביב 65154

שלום רב,

הנדון: קצבאות ילדים וקיום בסיסי - סכום ותחשיב

להלן תשובתנו לפנייתך:

תשובה לסעיף 4 - אין דבר כזה.

תשובה לסעיף 5 - אין.

תשובה לסעיף 6 - פיסקלי. גובה הסכום שנדרש על מנת לעמוד ביעד תקרת ההוצאה ותקרת הגרעון כקבוע בחוק תקציב המדינה.

תשובה לסעיף 7 - אין, כי הוא לא קבוע

תשובה לסעיף 8 - אין

תשובה לסעיף 9 - אין

תשובה לסעיף 10 - אין

תשובה לסעיף 11 - אין

תשובה לסעיף 12 - אין

תשובה לסעיף 13 - נציגי משרד האוצר, הרווחה, ביטוח לאומי ומשרד המשפטים

תשובה לסעיף 14 - מצ"ב מסמך אגף התקציבים

תשובה לסעיף 15 - מדד המחירים כקבוע בחוק

בכבוד רב,
אנט קליימן

ממונה על פניות הציבור וחוק חופש המידע

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף תקציבים

השינויים בקצבת הילדים משנת 2000:

ב-13 השנים האחרונות שונו שיעורי קצבת הילדים מס' פעמים, כפונקציה של מספר הילדים במשפחה ושנת הלידה שלהם. בשנת 2000 תוקן חוק הביטוח הלאומי באופן המגדיל את הקצבה בגין הילד החמישי ואילך ב-45% (חוק ה-17). תיקון זה בוטל ב-2003. בשנה זו בעקבות המצב הכלכלי הקשה הוחלט לבצע שינויים יסודיים במערכת קצבאות הילדים. במסגרת ההסכמים הקואליציוניים משנת 2009, הוחלט על הגדלה הדרגתית של 100 ש"ח בקצבאות עבור ילדים 2-4.

שינויים נוספים במערך ההוצאה החברתית של הממשלה

לצד שינויים אלו, יישמה הממשלה פרישה ארצית של תכנית מענקי מס הכנסה שלילי החל משנת המס 2011, תוך הגדלת המענק לאימהות עובדות ב-50% החל משנת המס 2012. מענקי מס הכנסה שלילי הם מענקים המותנים בתעסוקת מקבל המענק ונקבעים בהתאם לגובה ההכנסה מעבודה ומספר הילדים. בכך מהווים הלכה למעשה מענקי מס הכנסה שלילי, קצבת ילדים המותנית בעבודה. מענק זה מסמן את מדיניות הממשלה להעמיק את התמיכה בעובדים בעלי שכר נמוך מתוך כוונה לפעול להגדלת שיעורי התעסוקה וצמצום פערים. העלות השנתית בהבשלה מלאה של מענקי מס הכנסה שלילי, על פי הערכות רשות המיסים, תעמוד על קרוב ל-900 מל"ח.

כמו כן, החל משנת 2008 החליטה הממשלה על פיתוח תוכנית לאומית לטיפול בילדים ונוער בסיכון. תוכנית זו הינה תוכנית בין-משרדית בהובלת משרד הרווחה ובהשתתפות משרד החינוך, הבריאות, הקליטה, התמ"ת, בטחון פנים והשלטון המקומי. התוכנית מכוונת לצמצם את היקף הילדים ונוער ובמצוקה החיים במצבים המסכנים אותם במשפחתם ובסביבתם וכתוצאה ממצבים אלו נפגעה יכולתם לקיום פיזי בריאות והתפתחות, למידה ורכישת מיומנויות. נכון להיום במסגרת התוכנית הושקעו למעלה מחצי מיליארד ש"ח והיא מתוקצבת בסכום של כ-280 מיליון ש"ח בסיס תקציב משרד הרווחה.

ככלל – תפישת המדיניות הממשלתית היא לסייע למשפחות עם ילדים באמצעות מתן שירותים ממוקדים בילדים, בהסרת חסמים לעבודה, במס הכנסה שלילי (לבעלי הכנסה נמוכה ובינונית), ונקודות זיכוי במס (לבעלי הכנסה בינונית ומעלה). קצבאות הילדים – לא נועדו להוות חלק מרשתות הביטחון הסוציאליות של המדינה.

היתרונות במעבר מסיוע באמצעות קצבאות לשירותים ממוקדים בילדים:

הניסיון ונתונים מלמדים כי האמצעי היעיל לצמצום העוני הוא שילוב בעבודה, ומתן שירותים הממוקדים בילדים ובהגברת אפשרויות הקיום הכלכלי העצמאי של המשפחות. הערך ממתן שירותים על פני קצבאות כפול – הוא גם מגדיל את רווחת משק הבית (ההכנסה הפנויה) והילדים, וגם מאפשר להשיג מטרת חברתיות נוספות – כגון העלאת שיעור התעסוקה או טיפול בילדים בסיכון. במהלך השנתיים האחרונות פעלה ממשלת ישראל רבות על-מנת להגדיל את הסיוע למשפחות (במיקוד במשפחות עם ילדים צעירים) במטרה להקל על הנטל הכלכלי שמוטל על משפחות אלו. הגידול בהוצאה התקציבית על נושאים אלו בשנתיים האחרונות היה משמעותי ביותר כפי שיפורט להלן:

תוספות עיקריות לשירותים ממוקדי ילדים במהלך השנתיים האחרונות:

בשירותים:

א. חינוך חינוך לגילאי 3-4, 1.3 מיליארד ש"ח;

ב. צהרונים לגילאי 3-8 לרשויות מקומיות באשכולות 1-3, 600 מיליון ש"ח;

- ג. רפורמת אופק חדש בבתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים (תוספת שעות פרטניות לתלמידים במטרה לצמצם פערים ולחסוך הוצאות פרטיות של משק הבית על חינוך), עלות הרפורמה כולה עומדת על כ- 3.3 מיליארד ₪ בהבשלה מלאה;
- ד. רפורמת עוז לתמורה בבתי הספר העל יסודיים (תוספת שעות פרטניות לתלמידים במטרה לצמצם פערים ולחסוך הוצאות פרטיות של משק הבית על חינוך), עלות הרפורמה כולה עומדת על כ- 3 מיליארד ₪ בהבשלה מלאה;
- ה. הרחבת היצע מעונות יום באמצעות מימון בינוי (על פני 6 שנים): 1.2 מיליארד ₪;
- ו. העמקת סבסוד מעונות היום לילדי הורים עובדים: 80 מיליון ₪;
במיסוי:
- א. נק' זיכוי במס הכנסה לגבר עבור ילדים עד גיל 4¹: מיליארד ₪;

פרישה ארצית של תכנית מס הכנסה שלילי החל משנת המס 2011, תוך הגדלת המענק לאימהות עובדות ב-50% החל משנת המס 2012. העלות השנתית של המענקים עתידה לעמוד בהבשלה מלאה, על פי הערכות רשות המיסים, על קרוב ל-900 מל"ש. הרשימה לעיל כוללת תוספות תקציביות בעלות שנתית כוללת של מיליארדי ₪ אשר הקצתה הממשלה בשנים האחרונות בכסף ובשווה כסף עבור תמיכה ושירותים למשפחות בגין ילדיהם.

צעדים אלה מבטאים את מדיניות הממשלה לחיזוק רשתות הביטחון הסוציאליות באמצעות מתן שירותים ממוקדים באוכלוסיות היעד (ילדים ואוכלוסיות חלשות או בעלות הכנסה נמוכה) ובמטרה להגביר את יכולת הקיום העצמית של המשפחות באמצעות הסרת חסמים לשילובן בעבודה. ברמת המאקרו – צעדים אלה, אף בשקלול ההפתחות המוצעות במסגרת התכנית הכלכלית – מרחיבות את היקף ההוצאה החברתית (תוך הסטת משאבים מקצבאות לשירותים) – וזאת באופן ממוקד לאוכלוסיות היכולות להפיק מכך את התועלת הגבוהה ביותר ובאוכלוסיות חלשות.

¹ נקודת זיכוי אחת בשנת לידתו ובשנת המס בה מלאו לו שלוש שנים. שתי נקודות זיכוי בשנת המס שלאחר שנת לידתו של הפעוט ובשנת המס שלאחריה. נקודות זיכוי אלו יינתנו בנוסף לנקודות הזיכוי המגיעות לאישה בגין ילדיה, בהתאם להוראות הפקודה.